א"ל אמש ביטלתם תמיד של בין הערביים ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה, על איזה מהן באת? א"ל "עתה באתי", מיד °"וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק" ואמר רבי יוחנן מלמד שלן בעומקה של הלכה, *אמר שמואל בר אוניא משמיה דרב גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין שנאמר °"עתה באתי". אמר ליה אביי לרב דימי האי קרא במערבא במאי מוקמיתו ליה °"אל תצא לריב מהר פן מה תעשה באחריתה בהכלים אותך רעך ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל" בשעה שאמר לו הקב"ה ליחזקאל °"לך אמור להם לישראל אביך האמורי ואמך חתית" אמרה רוח פסקונית לפני הקב"ה "רבש"ע-אם יבואו אברהם ושרה ויעמדו לפניך אתה אומר להם ומכלים אותם, ריבך ריב את רעך, וסוד אחר אל תגל", ומי אית ליה רשותא כולי האי? אין דא"ר יוסי ברבי חנינא שלש שמות יש לו פיסקון איטמון סיגרון: פיסקון [א] שפוסק דברים כלפי מעלה איטמון שאוטם עונותיהן של ישראל סיגרון כיון שסוגר שוב אינו פותח °"היערוך שועך לא בצר" א"ר אלעזר °לעולם יקדים אדם תפלה לצרה שאילמלא * (לא) הקדים אברהם תפלה לצרה "בין בית אל ובין העי" לא נשתייר מרשעי ישראל שריד ופליט ריש לקיש אמר כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטה אין לו צרים מלמעלה ר' יוחנן אמר לעולם יבקש אדם רחמים שיהו הכל מאמצין את כחו ואל יהו לו צרים מלמעלה: מנין שכיפר לו וידויו וכו': תנו רבנן מנין שכיפר לו וידויו שנאמר °"ויאמר לו יהושע מה עכרתנו יעכרך ה' היום הזה" היום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעולם הבא וכתיב °"ובני זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרע כולם חמשה" מאי "כולם חמשה" *כולן חמשה הן לעוה"ב כתיב "זמרי" וכתיב "עכן" רב ושמואל חד אמר 'עכן' שמו ולמה נקרא שמו 'זמרי' שעשה מעשה זמרי וחד אמר 'זמרי' שמו ולמה נקרא שמו 'עכן' שעיכן עונותיהן של ישראל: אם אינו יודע להתוודות כו' רבי יהודה אומר כו' לנקות עצמן: וינקו עצמן? כדי שלא להוציא לעז על בתי דינין ועל העדים ת"ר *מעשה באדם אחד שיצא ליהרג אמר "אם יש בי עון זה לא תהא מיתתי כפרה לכל עונותי, ואם אין בי עון זה תהא מיתתי כפרה לכל עונותי וב"ד וכל ישראל מנוקין, והעדים לא תהא להם מחילה לעולם" וכששמעו חכמים בדבר, אמרו: להחזירו, אי אפשר שכבר נגזרה גזירה, אלא יהרג, ויהא קולר תלוי בצואר עדים פשיטא, כל כמיניה? לא צריכא דקא הדרי בהו סהדי, וכי הדרי בהו מאי הוי *"כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד? לא צריכא דאע"ג דקא יהבי טעמא למילתייהו*) (כי ההוא מעשה דבעיא מיכסא): **מתני'** היה רחוק מבית הסקילה ארבע אמות מפשיטין אותו את בגדיו: האיש מכסין אותו מלפניו והאשה מלפניה ומאחריה דברי רבי יהודה וחכ"א *האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה: **גמ'**

תורה אור
יהושע ח
שם
משלי כה ח
יחזקאל טז
איוב לו
יהושע ז
דה"א ב

אמר לו אמש ביטלתם כו'. "עתה באתי" דרשי' מדקאמר ליה עתה באתי מכלל דמילתא אחריתי א"ל דמהדר ליה עתה באתי אמש היום כשהעריב בין הערביים קרי ליה נמי אמש שאין זה אלא לשון ערבית: **ועכשיו ביטלתם ת"ת.** וכיון דביום אי אתם יכולין לעסוק בתורה מחמת עסקי מלחמות צריכים אתם לעסוק בתורה בלילה והיה לך לשכב בגלגל ששם המחנה ולא במלון: **עתה באתי.** על שם עכשיו באתי ליפרע מיד נזהר יהושע ולא הוסיף עוד ללון במלון בלילה לכך נאמר בעי' "וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק" שלן בעומקה של תורה: **אביך האמורי.** תרח ואבותיו מכנען באו: **אמר רוח פסקונית.** [ב]גבריאל: **אתה מכלים אותם.** שאתה קורא אותם אמורי וחיתי: **ריבך ריב את רעך.** אם יש לך להוכיח את ישראל הוכיחן בעצמם וסוד של אברהם ושרה אל תגל לבזותם פן מה תעשה בבואם אברהם ושרה לפניך ואומרים מה חטאנו לך שאתה מכלימנו: **ומי אית ליה רשותא.** לגבריאל כולי האי להטיח דברים כלפי מעלה: **כיון שסוגר.** שאין לו רשות לבקש רחמים (א)כיון שגברה חימה: **שוב.** אין מלאך אחר פותח בבקשה כי לא יועיל: **היערוך שועך לא בצר.** כך היו אומרים חביריו לאיוב כלום הקדמת שועך לא בצר עד לא באה הצרה אם היית עושה כן היו הכל מאמצים את כחך: **כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטה אין צרים.** יכולים להסטינו מלמעלה: **לעולם יבקש אדם רחמים שיהו הכל מאמצים את כחו.** שיסייעוהו מלאכי השרת לבקש רחמים ושלא יהו לו מסטינים מלמעלה והכי משמע "היערוך שועך" אם באתה לערוך שועך, כולא תערכא 'לא בצר' שלא יהו לך צרים ושהכל יהו במאמצי כחך: **זמרי.** הוא עכן כדמפרש לקמיה וכוללו הכתוב עם שאר *אחיו שהיו צדיקים: **כתיב זמרי וכתיב עכן.** הכא קחשיב לבני זרח ולא כתיב עכן, (ויהושע ז) כתיב "ויקח יהושע את עכן בן זרח" אלמא בריה הוא: **רב ושמואל.** דאמרי תרוייהו הוא עכן הוא זמרי חד אמר עכן שמו כו': **מעשה זמרי.** טעה כדאמרן לעיל בא על נערה המאורסה ועוד שנענשו ונגפו ישראל בעוונו כמו שנענשו על ידי זמרי דמתו עשרים וארבעה אלף וכאן רובה של סנהדרין: **עיכן.** גלגל עליהם פקודות עוונותיהם כעכנא זו שמתגלגלת בהיקף עגול: **וינקו.** ומאי איכפת לן דקאמרו רבנן דא"כ כל אדם אומר כן ומשני שלא להוציא לעז כו': **אי אפשר.** שכבר נגמר הדין: **וכי כל כמיניה.** וכי נאמן הוא דחשדינן ליה לסהדי למימר יהא קולר תלוי בצואר עדים: **כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד.** דבר המכחיש את הראשון דכתיב (ויקרא ה) "אם לא יגיד" אהגדה קמייתא קפיד קרא, ולאפי' מיתסדינא נמי לא מיבעי, דאיכא למימר דהאי דהאי דהדרי בהו דאמרי "מה לנו לחוב בדמו": **דיהבי טעמא.** למילתייהו. מפני שנאה פלונית היינו שונאים אותו: **דבעיא מכסא.** *מעשה במוכס אחד ישראל רשע אחד שמת ובו ביום מת אדם גדול בעיר ובאו כל בני העיר ונתעסקו במטתו וקרובי אותו מוכס הוציאו גם את מטת המוכס אחריו וקפצו עליהם אויבים והניחו המטות וברחו והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מטת רבו לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם ונתחלפ' להם מטתו בשל מוכס והיה אותו תלמיד צועק ולא הועיל וקרובי המוכס קברו את החכם ונצטער בה אותו תלמיד מאד מה חטא גרם ליקבר זה בבזיון ומה זכה אותו רשע ליקבר בכבוד גדול כזה, נראה לו רבו בחלום ואמר לו אל תצטער בא ואראך בכבודי בגן עדן בכבוד גדול ובא ואראך אותו האיש בגיהנם וציר של פתח גיהנם סובב באזניו אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמידי חכמים ולא מחיתי ולכך נענשתי, וזה פעם אחת הכין סעודה לשר העיר ולא בא שר העיר וחילקה לעניים וזה היה שכרו, אמר אותו תלמיד עד מתי יהא אותו האיש נדון בדין קשה אמר לו עד שימות שמעון בן שטח ויכנס תחתיו, אמר לו למה? אמר לו מפני נשים מכשפניות ישראליות שיש באשקלון ואינו עושה בהן דין, למחר סיפר אותו תלמיד דברים לשמעון בן שטח מה עשה כינס שמונים בחורים בעלי קומה והיה אותו היום יום גשמים ונתן כד גדולה ביד כל אחד ואחד וקיפל טלית בתוכם ואמר להן הזהרו בהן שהן שמונים ובשעה שתכנסו יגביה איש אחת מהן מן הארץ ושוב אין מכשפות שולטות בכם ואם לאו לא נוכל להם הלך לו שמעון בן שטח לטרקלין שלהם והניח הבחורים מבחוץ אמרו לו מי אתה, אמר להן מכשף אני ולנסותכם בכשפים באתי, אמרו לו ומה כשפים בידך? אמר להן יכולני להביא לכם שמונים בחורים עטופי טליות נגובות ואע"פ שהוא יום גשמים אמרו לו הראהו, יצא לחוץ ורמז להם, הוציאו הטליות מן הכדים ונתעטפו בהן ונכנסו ואחז כל אחד את אחת מהן והגביה, ויכלו להם והוציאום ותלאום כולם ונתקנאו קרוביהם בדבר ובאו שנים מהם וכוונו דבריהם והעידו על בנו של שמעון בן שטח חיוב מיתה ונגמר דינו וכשהיה יוצא ליסקל אמר "אם יש בי עון זה לא תהא מיתתי כפרה לי, ואם איני כן תהא מיתתי כפרה על כל עונותי וקולר תלוי בצואר עדים" ושמעו אלו וחזרו בהם ונתנו טעם לדבריהם מחמת *שנאת הנשים, ואעפ"כ לא נפטר: **מתני' מפשיטין אותו את בגדיו.** כדאמר אותו בלא כסותו: **מלפניו.** ערותו בחתיכת בגד:

עין משפט
נר מצוה

יא א במיי' פ"ג מהלכו' עדות הלכה ה סמג עשין קט טוש"ע חו"מ סימן כח סעיף א :
יב ב ג ד מיי' פי"ג מהל' סנהדרין הלכה א סמג עשין קד :

[מגילה ג. עירובין סג:]

[עירובין שם מגילה שם]

[עי' מ"ש רש"א בח"א על דברי רש"י לקמן אלמא בריה הוא ונע"ק]

נושא
מיחה עם מלאך שנגבר בחוזק כלפי ה' [illegible] על כבודם על אברהם ושרה

מבנה
שמות של המלאך המוזכר לעיל

נושא
מימרות בענין תפילה

נושא
וידוי של עכן כיפר לו

נושא
(וידוי) והרג - אל [illegible] לנקות עצמו [illegible] בעדים

מסורת
הש"ס

[כל המעשה הלזה איתא בירושלמי חגיגה פ"ב וכ"כ תוס' חגיגה טז: ד"ה אב בשינוי קצת]

[עי' תוספות עירובין סג: ד"ה מיד ותוס' מגילה ג. ד"ה וילן]

◆

הגהות
הב"ח

(א) רש"י ד"ה כיון שסוגר וכו' לבקש רחמים (כיון) תא"מ ונ"ב ס"א כגון :

◆

הגהות
הגר"א

[א] שפוסק דברים כו' נ"ב ופסקנית כלל כל השלשה : [ב] רש"י ד"ה פסקנית גבריאל. נ"ב אינו כן :

[עי' תוספות מגילה כח.]

◆

גליון
הש"ס

גמ' לעולם יקדים אדם תפלה לצרה. וכ"ה בירושלמי פ"ג דתענית ואיתא שם עוד ארשב"ל אם סדרת תפלה לא תהא מיצר סיף אלא הכתב סיף ומלמעלה :

*גי' רש"ל אמר ר' יוחנן

[תוספתא פ"ט]

[כתובות יח: ב"ב קסח. מכות ג.]

סוטה כג:

---

*) [גי' הערוך בערך בעיא וכההוא מעשה דבעיא הוה מוכסא עכ"ל ברם על מלת דבעיא לא פירש כלום ומזה נראה לפרשו על נכון] ועי' בירושלמי פ"ו הלכה ט ושם המוכסן שם בר מעיין ותמצא שם שנויים רבים מפרטי המעשה שהביא רש"י כאן

רבינו חננאל

משתחוה לו ומסקנא דשמעתא דתלמוד תורה גדול מהקרבת תמידין: פי' רוח פסקונית מלאך הוא כדכתיב עושה מלאכיו רוחות ואמר ר' יוסי ב"ר חנינא שלש שמות יש לו. פסקן שנתנה לו רשות לפסוק דברים. אטמון שאוטם עוונותיהן של ישראל. סגרון כיון שסוגר שוב אינו פותח. א"ר אלעזר לעולם יקדים אדם תפלה לצרה שנאמר היערוך שועך לא בצר שאילמלא לא הקדים אברהם אבינו תפלה [לצרה] בין בית אל ובין העי לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט: אמר ר' יוחנן [לעולם] יבקש אדם רחמים שיהא הכל מאמצין כחו שנאמר וכל מאמצי כח ומנין שכיפר לו וידויו שנאמר יעכרך ה' ביום הזה היום הזה אתה עכור ואינך עכור לעוה"ב כו': [גרסינן בירושלמי] שור היוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין ר' יוחנן אמר כל הקודם בו זכה וריש לקיש אמר הפקר טעות הוא וכן עבד היוצא ליסקל והקדישוהו בעלים ונמצאו עדיו זוממין ר' יוחנן אמר זכה לעצמו ריש לקיש אמר יאוש טעות הוא ואם אינו יודע להתוודות אומרים לו תהא מיתתי זו כפרה על כל עונותי כו': ת"ר מעשה באחד שיצא ליהרג אמר אם יש לי עון זה לא תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ואם אין בי עון זה כו'. ירושלמי שמעון בן שטח היו ידיו חמומות. אתת סיעה ליצנין ואסהידו על בריה עידות סכונות ונגמר דינו מי נפק למיתקטל אמרי ליה מרי שקרין אנן בעי אבוה מחזריה א"ל אבא אם בקשת להיות תשועה על ידיך עשה אותי כאיסקופא. מעשה בחסיד שהיה מהלך בדרך וראה שני בני אדם נוקקין לכלבא. אמרין אנן ידעין בהאי חסיד אזל וסהיד עלן ומרן דוד קטיל לן אלא נקדמיה ונסהיד עליה נגמר דינו ליהרג. הוא שאמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי מחרבו של אוריה ומכלבו של חסיד: ר' יהודה בן פזי סלק לעיליתא דבי מדרשא וראה ב' בני אדם נוקקין זה לזה. אמרו לו ר' הב דעתך דאת חד ואנן תרי:

האיש